

Logiikka tietotekniikassa: erityiskysymyksiä I
 Laskuharjoitus 4
 Ratkaisut

Aksiooma K :

$$K: \quad \Box(P \rightarrow Q) \rightarrow (\Box P \rightarrow \Box Q)$$

Päätelysäännöt:

$$\text{MP: } \frac{P, P \rightarrow Q}{Q}$$

$$\text{N: } \frac{P}{\Box P}$$

1. a) Oletetaan, että kehys $\mathcal{F} = \langle S, R \rangle$ ei ole sarjallinen. Olkoon $\mathcal{M} = \langle S, R, v \rangle$ kehykseen $\mathcal{F}$ perustuva malli. Mallissa $\mathcal{M}$ on oltava ainakin yksi maailma, jolla ei ole yhtään R -seuraajaa, koska $\mathcal{M}$ perustuu ei-sarjalliseen kehykseen. Olkoon siis $s \in S$ jokin maailma, jolle pätee $\forall t \in S : (s, t) \notin R$. Silloin $\mathcal{M}, s \Vdash \Box P$ pätee, mutta samalla myös $\mathcal{M}, s \not\vdash \Diamond P$ pätee, joten $\mathcal{M}, s \not\vdash \Box P \rightarrow \Diamond P$. Tällöin $\Box P \rightarrow \Diamond P$ ei ole pätevä mallissa $\mathcal{M} = \langle S, R, v \rangle$.
- b) Oletetaan, että kehys $\mathcal{F} = \langle S, R \rangle$ on heikosti tiheä, mutta lause $\Box\Box P \rightarrow \Box P$ ei ole pätevä kehyksessä. On siis olemassa kehykseen $\mathcal{F}$ perustuva malli $\mathcal{M} = \langle S, R, v \rangle$ ja maailma $s \in S$ siten, että $\mathcal{M}, s \not\vdash \Box\Box P \rightarrow \Box P$. Tällöin $\mathcal{M}, s \Vdash \Box\Box P$, mutta $\mathcal{M}, s \not\vdash \Box P$. Jälkimmäisestä vaatimuksesta seuraa, että on olemassa $t \in S$ siten, että $\langle s, t \rangle \in R$ ja $\mathcal{M}, t \not\vdash P$. Oletuksen nojalla kehys $\mathcal{F}$ on heikosti tiheä, joten on olemassa $u \in S$, jolle $\langle s, u \rangle \in R$ ja $\langle u, t \rangle \in R$. Koska $\langle u, t \rangle \in R$ ja $\mathcal{M}, t \not\vdash P$, seuraa siitä, että $\mathcal{M}, u \not\vdash \Box P$. Nyt $\langle s, u \rangle \in R$ ja $\mathcal{M}, u \not\vdash \Box P$, joten täytyy olla niin, että $\mathcal{M}, s \not\vdash \Box\Box P$. Tästä seuraa ristiriita, sillä edellä oletettiin, että $\mathcal{M}, s \Vdash \Box\Box P$. Lause $\Box\Box P \rightarrow \Box P$ on siis pätevä kehyksessä $\mathcal{F}$.

2. a)

1. $P \rightarrow (Q \rightarrow P)$ [Tautologia]
2. $\Box(P \rightarrow (Q \rightarrow P))$ [N, 1]
3. $\Box(P \rightarrow (Q \rightarrow P)) \rightarrow (\Box P \rightarrow \Box(Q \rightarrow P))$ [K]
4. $\Box P \rightarrow \Box(Q \rightarrow P)$ [MP, 2, 3]

b)

1. $\Box(P \rightarrow Q)$ [GP]
2. $(P \rightarrow Q) \rightarrow (\neg Q \rightarrow \neg P)$ [Tautologia]
3. $\Box((P \rightarrow Q) \rightarrow (\neg Q \rightarrow \neg P))$ [N, 2]
4. $\Box((P \rightarrow Q) \rightarrow (\neg Q \rightarrow \neg P)) \rightarrow$
 $(\Box(P \rightarrow Q) \rightarrow \Box(\neg Q \rightarrow \neg P))$ [K]
5. $\Box(P \rightarrow Q) \rightarrow \Box(\neg Q \rightarrow \neg P)$ [MP, 3, 4]
6. $\Box(\neg Q \rightarrow \neg P)$ [MP, 1, 5]
7. $\Box(\neg Q \rightarrow \neg P) \rightarrow (\Box \neg Q \rightarrow \Box \neg P)$ [K]
8. $\Box \neg Q \rightarrow \Box \neg P$ [MP, 6, 7]

3. a)

1. $P \rightarrow Q$ [GP]
2. $\neg Q \rightarrow P$ [GP]
3. $(P \rightarrow Q) \rightarrow ((\neg Q \rightarrow P) \rightarrow Q)$ [Tautologia]
4. $(\neg Q \rightarrow P) \rightarrow Q$ [MP, 1, 3]
5. Q [MP, 2, 4]
6. $\Box Q$ [N, 5]

---

7. $\neg Q \vee S$ [LP]
8. $(\neg Q \vee S) \rightarrow (Q \rightarrow S)$ [Tautologia]
9. $Q \rightarrow S$ [MP, 7, 8]
10. S [MP, 5, 9]
11. $\Box Q \rightarrow (S \rightarrow \Box Q \wedge S)$ [Tautologia]
12. $S \rightarrow \Box Q \wedge S$ [MP, 6, 11]
13. $\Box Q \wedge S$ [MP, 10, 12]

b)

1.	$Q \rightarrow \neg P$	[GP]
2.	$\Box(Q \rightarrow \neg P)$	[N, 1]
3.	$\Box(Q \rightarrow \neg P) \rightarrow (\Box Q \rightarrow \Box \neg P)$	[K]
4.	$\Box Q \rightarrow \Box \neg P$	[MP, 2, 3]
5.	$\Diamond Q \rightarrow \Box Q$	[GP]
6.	$(\Diamond Q \rightarrow \Box Q) \rightarrow$ $((\Box Q \rightarrow \Box \neg P) \rightarrow (\Diamond Q \rightarrow \Box \neg P))$	[Tautologia]
7.	$(\Box Q \rightarrow \Box \neg P) \rightarrow (\Diamond Q \rightarrow \Box \neg P)$	[MP, 5, 6]
8.	$\Diamond Q \rightarrow \Box \neg P$	[MP, 4, 7]
9.	$(\neg \Box \neg Q \rightarrow \Box \neg P) \rightarrow (\neg \Box \neg P \rightarrow \Box \neg Q)$	[Tautologia]
10.	$\neg \Box \neg P \rightarrow \Box \neg Q$	[MP, 8, 9]
<hr/>		
11.	$\Diamond P$	[LP]
12.	$\Box \neg Q$	[MP, 10, 11]